

KULTŪRA_3 TEMA

Temos pavadinimas

Architektūra: nuo trobos iki dangoraižio

Temos santrauka ir pagrindinis tikslas

Ši tema skirta susipažinti su Lietuvos architektūra ir kaip joje atsispindi šios šalies istorija: atradimai, praradimai, idėjos, lūkesčiai, pokyčiai. Atlikdami tyrinėjimus vaikai susipažins su skirtingais liaudies ir šiuolaikinės architektūros statiniais, bažnyčiomis, patyrinės skirtingus architektūros laikotarpius.

Raktiniai žodžiai

Architektūra, statinys, bažnyčios, architektūros laikotarpis

Svarbūs aspektai

Kalbinis lygmuo ir kiti aspektai, į ką svarbu atkreipti dėmesį	A - pagrindinis - B - tarpinis - C - pažengęs Tyrinėjimas 1 – B Tyrinėjimas 2 – A/B (tekstai apie Vilniaus bažnyčias ir Zapiškio bažnyčią gali būti skaitomi anglų kalba) Tyrinėjimas 3 – B
Laikas pasiruošimui ir į ką svarbu atkreipti dėmesį ruošiantis temai	Apie 1 val. Siūlome tyrinėjimus atlikti eilės tvarka. Svarbūs žingsniai: <ul style="list-style-type: none">• Užsiregistravimas į edukacinę platformą;• Temos tyrinėjimų peržiūrėjimas;• Reikiamų (ar papildomų) priemonių pasirengimas; <i>Siekiant kiekviename tyrinėjime plačiau paanalizuoti tam tikrus aspektus, pateiktą papildomą informaciją ar vaizdus galite peržiūrėti kartu su vaikais arba pasiūlykite vaikams panagrinėti ją dar prieš tyrinėjimus.</i>
Laikas, skirtas temai	Apie 50 min. su įžanga ir temos aptarimu/įsivertinimu tuo atveju, jei vaikai visus tris tyrinėjimus daro savarankiškai ir vieną po kito. Aptarimus su vaikais galite atlikti po kiekvieno tyrinėjimo, arba jiems atlikus visus tyrinėjimus: <i>Preliminarus tyrinėjimų laikas (įtraukiant aptarimus po kiekvieno):</i> Tyrinėjimas 1 – iki 15 min. Tyrinėjimas 2 – iki 20 min. *(tyrinėjimui atlikti vaikai skatinami papildomai ieškoti informacijos apie bažnyčias, todėl atlikimo laikas gali skirtis) Tyrinėjimas 3 – iki 15 min. *(tyrinėjimui atlikti vaikai skatinami skaityti tekstą lietuvių kalba ir peržiūrėti nuorodą. Kadangi nuorodoje galima rasti daug informacijos ir vaizdų apie skirtingus architektūros laikotarpius Lietuvoje, todėl užduoties laikas gali skirtis)
Priemonės, kurias galima naudoti temai	<ul style="list-style-type: none">• Edukacinė platforma• Kompiuteriai arba mobilieji telefonai tyrinėjimams atlikti• Papildoma medžiaga/nuorodos, kurią analizuoja besimokantieji

<p>Papildomos nuorodos, kurios padės tyrinėjimus dar labiau praplėsti/pagilinti</p>	<p><i>Visuose šios temos tyrinėjimuose pateiktos nuorodos su informacija/tekstais lietuvių kalba, kurią vaikai turėtų perskaityti, tam kad atsakytų į klausimus. Todėl rekomenduojame Jums atidžiai susipažinti su esama informacija ir atsižvelgiant į vaiko lietuvių kalbos lygmenį, adaptuoti tekstą (pvz. sutrumpinti) vaikams prieš atliekant tyrinėjimus.</i></p> <p>Tyrinėjimui 1 apie gali būti naudojama papildoma informacija:</p> <p>Apie Lietuvos architektūrą: https://lithuanianculture.lt/lietuvoskulturosgidas/architektura-lietuvoje/</p> <p>Apie Vilniaus bažnyčias (vaizdai): Mariana Veriovkina, „Šv. Onos bažnyčia Vilniuje“, 1914: https://s2.15min.lt/images/photos/2017/09/04/original/marianne-werefkin-sv-onos-baznycia-vilniuje-1913-59ad14c5ae2aa.jpg;</p> <p>Janas Bułhakas, „Vilniaus vaizdas“, 1912: https://www.bernardinai.lt/wp-content/uploads/1888975115-vilnius.jpg; Janas Bułhakas, „Vilniaus bažnyčios“, 1940: https://www.epaveldas.lt/object/recordDescription/LDM/1_1028825;</p> <p>Ivan Trutnev (Vilniaus piešimo mokyklos įkurėjas), „Vilniaus panorama“, 1865: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/64/Ivan_Trutnev_-_Vilnius_panorama.jpg;</p> <p>Juozas Kamarauskas, „Vilniaus miesto panorama“, 1935: https://www.limis.lt/eksponatai/perziura/-/exhibit/preview/20000003015517?s_id=BTzrExFZEhxilUDF&s_ind=17.</p> <p>Apie Zapyškio Bažnyčią. Įdomūs faktai:</p> <p>Zapyškio miestelio herbe matyti ne kas kita, o bažnyčia: https://www.kvb.lt/prie-nemuno/zapyskis.php.</p> <p>2. Zapyškyje, kuriame 2011 m. duomenimis gyvena 264 gyventojai, iš viso yra keturios bažnyčios!</p> <p>3. Zapyškio bažnyčia apipinta mitais. Vienas jų: kad šią bažnyčią įsteigė Vytautas Didysis (tam patvirtinti stiga duomenų). Kitas: žinoma, kad 1812 m. Napoleono žygio į Rusiją metu bažnyčioje glaudėsi Napoleono kariuomenė. Pasakojama, neva arkliai apgraužę groteles, kuriomis aptvertas altorius (P. Veblaitis, „Zapyškio senoji bažnyčia“, <i>Naujoji Romuva</i>, 1932, Nr. 22, p. 517, žr. https://www.epaveldas.lt/).</p> <p>4. Zapyškio pavadinimas sietinas su Sapiegų gimine, tai vietovardžio <i>Sapiegiškės</i> transformacija.</p> <p>5. Vincas Kudirka dažnai lankydavosi Zapyškyje, nes Zapyškio parapijos klebonas, tolimas Kudirkos giminaitis Jurgis Kolyta jį rėmė ir globojo. Pasakojama, kad bažnyčioje grodavo smuiku.</p>
--	--

Mokymosi scenarijaus eiga:

Dalis	Veiklos aprašymas	Skiriamas laikas
Pradžia	Įženkite į temą pradėdami keliais klausimais ir bendra diskusija vaikų grupėje: <ul style="list-style-type: none"> - Kas yra architektūra, ką apie ją žinote? - Kokius architektūros statinius esate matę? Kuris/kurie jums paliko didžiausią įspūdį? - Ką žinote apie Lietuvos bažnyčias? Ar esate jose lankęsi? 	5 min.
Pagrindinė dalis ir aptarimas	Atliekami visi tyrinėjimai. Jei vaikai visus tyrinėjimus daro savarankiškai, siūlome sekti laiką. Aptarimus su vaikais galite atlikti po kiekvieno tyrinėjimo, arba atlikus visus tyrinėjimus. Siūlome tyrinėjimų rezultatus aptarti Jums prisijungus prie edukacinės platformos ir multimedijos pagalba rodant pažymėtus vaikų atsakymus. <i>Galutiniam aptarimui:</i> <ul style="list-style-type: none"> - Kuris architektūros statinys Jums labiausiai simbolizuoja Lietuvos pokyčius? Atradimus? Praradimus? Lūkesčius? Kodėl? - Kaip manote, kas labiausiai būdinga lietuviškajai architektūrai? - Kokius lietuviškos architektūros statinius jūs norėtumėte patyrinti? 	40 min.
Kaip galite tęsti tyrinėjimus?	Po 3 tyrinėjimo galite su vaikais atlikti papildomą užduotį apie Vilniaus TV bokštą, kaip architektūrinį statinį, kuris simbolizuoja atradimus, praradimus, idėjas, lūkesčius ir pokyčius. Užduočiai atlikti galite skaityti tekstą apie TV bokštą iš 100 pasakojimų bei kartu su vaikais toliau tyrinėti, kaip šis statinys simbolizuoja Lietuvos <i>praradimus-atradimus, idėjas-lūkesčius-pokyčius</i> . Įdomūs faktai apie TV bokštą: Vilniaus TV bokštas yra populiari rekordų siekimo vieta: 1999 m. vasario 16-osios proga bokšte buvo pakelta tautodailininkės B. Janavičienės nuvyta 326 m ilgio ir 3,5 cm pločio tautinė juosta, birželį vyko bėgimo į TV bokštą varžybos – jų nugalėtojas P. Pranckūnas užkopė 917 laptelių į 165 m aukštį per kiek daugiau nei per 5 min. Nuo 1999 m. iki 2013 m. TV bokštas tapdavo stilizuota Kalėdų egle – papuošiamas 32-jomis 170 metrų ilgio girliandomis, kuriose šviečia apie 6000 lempučių. 2000 m. bokšte iškelta didžiausia Lietuvos vėliava: jos plotas buvo 1215 kv. m., o svoris siekė 80 kg. 2006 m. Pasaulio vyrų krepšinio čempionato proga TV bokštas virto didžiausiu šviečiančiu krepšio lanku: jo skersmuo buvo 34,7 m, tinklelio ilgis – 40 m. 2009 m. vienas garsiausių B.A.S.E. šuolininkų C. Dumontas nuo TV bokšto atliko šuolį su parašiotu.	

<https://tvbokstas.lt/>

Kai oro temperatūra 20 °C, bokšto aukštis – 326 m ir 47 cm. Šaltą žiemos dieną temperatūrai nukritus iki -20 °C, bokštas sumažėja apie 16 cm.

TV bokšte veikia aukščiausi ir greičiausi liftai Lietuvoje: į 165 metrų aukštį liftas užkyla per 45 sekundes.

<https://www.15min.lt/media-pasakojimai/televizijos-bokstas-592>

Pirmoji TV transliacija Lietuvoje įvyko 1957-ųjų balandžio 30-osios vakarą. Ji stebėta vos kelių šimtų žmonių – Lietuvoje tuo metu buvo tik apie keliasdešimt televizorių. 1975 m. vasario 26 d. transliuota pirmoji spalvota Lietuvos televizijos laida.

<https://www.lrt.lt/naujienos/tavo-lrt/15/210988/pries-61-m-pirmoji-televizijos-transliacija-lietuvoje>

Vilniaus TV bokšto statyba:
<https://www.youtube.com/watch?v=l0fVfui6WoE>